

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 217/2013-28

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 18. apríla 2013 predbežne prerokoval sťažnosť R. B., nar..., t. č. vo výkone väzby, zastúpeného advokátom Mgr. R. T., B., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky sp. zn. XIV Gv 34/12 z 19. októbra 2012 a namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Tpo 91/2012 a jeho uznesením z 31. októbra 2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť R. B. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 17. decembra 2012 doručená sťažnosť R. B., nar..., t. č. vo výkone väzby (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy

Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) sp. zn. XIV Gv 34/12 z 19. októbra 2012 a porušenie základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 a čl. 50 ods. 3 ústavy a práva podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Tpo 91/2012 a jeho uznesením z 31. októbra 2012.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľovi bolo uznesením vyšetrovateľa Úradu boja proti organizovanej kriminalite Prezídia Policajného zboru (ďalej len „vyšetrovateľ“) sp. zn. ČVS: PPZ-294/BOK-VY-2005 zo 16. októbra 2012 vznesené obvinenie za trestný čin vraždy podľa § 219 ods. 1, 2 písm. i) zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení účinnom v čase spáchania skutku (ďalej len „Trestný zákon“) v štádiu prípravy podľa § 7 ods. 1 Trestného zákona a trestný čin nedovoleného ozbrojovania podľa § 184a ods. 1 a § 185 ods. 1 písm. a) Trestného zákona. Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ sťažnosť odôvodnenú jeho obhajcom, o ktorej rozhodla generálna prokuratúra uznesením z 19. októbra 2012 tak, že ju zamietla ako nedôvodnú.

Sťažovateľ bol vzatý do väzby uznesením Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 0 Tp 430/2012 z 19. októbra 2012 z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku. Sťažovateľ podal sťažnosť proti tomuto uzneseniu ihneď po jeho vyhlásení okresným súdom.

Sťažovateľ namieta, že jeho trestné stíhanie nie je vykonávané spôsobom ustanoveným zákonom, pretože v tejto veci už raz bolo začaté trestné stíhanie a na podklade takto začatého trestného stíhania je aj vedené trestné konanie okresným súdom pod sp. zn. 4 T 88/08. Na základe uvedenej konštrukcie sťažovateľ namieta aj nezákonnosť v tomto konaní zabezpečených dôkazov, konkrétne výpovedí dvoch svedkov. Tým, že generálna prokuratúra zamietla sťažnosť sťažovateľa odôvodnenú uvedenými námietkami, došlo podľa neho k porušeniu jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 ústavy.

Sťažovateľ ďalej uviedol, že hoci vzniesol námietku nezákonnosti trestného stíhania v sťažnosti proti uzneseniu o vznesení obvinenia zo 16. októbra 2012, okresný súd ani krajský súd k nej nezaujali žiadne stanovisko. Navyše krajský súd uviedol, že dôvodnosť trestného stíhania vyplýva najmä z výpovedí dvoch svedkov, ktorých nezákonnosť sťažovateľ namietal v súvislosti s duplicitným začatím trestného stíhania. Podľa sťažovateľa neexistuje v jeho prípade ani žiadna konkrétna skutočnosť odôvodňujúca tzv. útekovú väzbu, a preto považuje uznesenie krajského súdu z 31. októbra 2012 za nezákonné, nepreskúmateľné a arbitrárne.

Obhajca sťažovateľa podal okresnému súdu 31. októbra 2012 žiadosť o nahliadnutie do súdneho, ako aj vyšetrovacieho spisu a jeho príloh z dôvodu, aby mohol v sťažnosti účinne namietat' nezákonnosť väzby sťažovateľa. Sudca okresného súdu žiadosti obhajcu nevyhovel s tým, že nahliadnutie možno vykonať len u vyšetrovateľa, o čom bol obhajca sťažovateľa upovedomený 6. novembra 2012. Sťažovateľ odôvodnil sťažnosť prostredníctvom svojho obhajcu podaním z 8. novembra 2012 po tom, ako bolo jeho obhajcovi 7. novembra 2012 doručené písomné vyhotovenie uznesenia okresného súdu. Krajský súd zamietol sťažnosť sťažovateľa uznesením z 31. októbra 2012.

Za porušenie základného práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy sťažovateľ považuje skutočnosť, že krajský súd rozhodol o sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu skôr, ako okresný súd vôbec odoslal (2. novembra 2012) písomné vyhotovenie svojho uznesenia jeho obhajcovi. Sťažovateľ namieta, že týmto postupom ho krajský súd zbavil účinného a efektívneho práva na obhajobu, pretože mu tým znemožnil, aby mohol doplniť dôvody svojej sťažnosti prostredníctvom svojho obhajcu.

Na základe uvedeného sťažovateľ žiada, aby ústavný súd prijal jeho sťažnosť na ďalšie konanie a vo veci samej rozhodol týmto nálezom:

„1. Uznesením Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky sp. zn. XIV Gv 34/12 z 19. 10. 2012 bolo porušené právo sťažovateľa byť stíhaný spôsobom ustanoveným zákonom podľa čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

2. *Uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 2 Tpo 91/2012 z 31. 10. 2012 bolo porušené právo sťažovateľa na rozhodnutie o zákonnosti väzby v súlade s konaním ustanoveným zákonom podľa čl. 17 ods. 1, ods. 2 a ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.*

3. *Uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 2 Tpo 91/2012 z 31. 10. 2012 bolo porušené právo sťažovateľa na zákonné a preskúmateľné väzobné rozhodnutie podľa čl. 17 ods. 1, ods. 2 a ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.*

4. *Postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní sp. zn. 2 Tpo 91/2012 a jeho uznesením z 31. 10. 2012 bolo porušené právo sťažovateľa na obhajobu podľa čl. 17 ods. 1, ods. 2 a ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.*

5. *Postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní sp. zn. 2 Tpo 91/2012 a jeho uznesením z 31. 10. 2012 bolo porušený princíp kontradiktórnosti a rovnosti zbraní podľa čl. 17 ods. 1, ods. 2 a ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.*

6. *Uznesenie Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky sp. zn. XIV Gv 34/12 z 19. 10. 2012 sa zrušuje a vec sa vracia Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky na ďalšie konanie.*

7. *Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky sa zakazuje pokračovať v porušovaní základných práv sťažovateľa.*

8. *Uznesenie Prezídia Policajného zboru, Úradu boja proti organizovanej kriminalite, odbor Východ ČVS: PPZ-294/BOK-VY-2012 z 08. 10. 2012 sa zrušuje.*

9. *Uznesenie Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 2 Tpo 91/2012 z 31. 10. 2012 sa zrušuje a Krajskému súdu v Bratislave sa prikazuje, aby neodkladne prepustil sťažovateľa z väzby na slobodu.*

10. *Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľovi ako primerané finančné zadostučinenie peňažnú sumu vo výške 1.000,- EUR, ktorú je mu povinná zaplatiť Generálna prokuratúra Slovenskej republiky a peňažnú sumu vo výške 5.000,- EUR, ktorú je mu povinný zaplatiť Krajský súd v Bratislave, to všetko do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.*

11. Generálna prokuratúra Slovenskej republiky a Krajský súd v Bratislave sú povinní spoločne a nerozdielne uhradiť trovy konania k rukám advokáta Mgr. R. T., B. do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Ústavný súd považuje za potrebné najskôr upozorniť, že obsah sťažnosti nekorešponduje s jej petitom, keďže sťažovateľ v úvode sťažnosti označil ako odporcu aj Prezídium Policajného zboru, v petite sťažnosti však neuviedol návrh na vyslovenie porušenia svojich práv aj rozhodnutím tohto orgánu, hoci v rozpore s touto skutočnosťou navrhol v bode 8 petitu zrušiť uznesenie vyšetrovateľa.

Ústavný súd vo svojej judikatúre opakovane uvádza, že podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde je viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje vo viazanosti petitom, teda tou časťou sťažnosti, v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa domáha (§ 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde), čím zároveň vymedzí rozsah predmetu konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Vzhľadom na to môže ústavný súd rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorého označil za porušovateľa svojich práv. Platí to predovšetkým v situácii, keď je sťažovateľ zastúpený zvoleným advokátom (III. ÚS 149/04, III. ÚS 2/05, IV. ÚS 287/2011, IV. ÚS 638/2012).

Vzhľadom na viazanosť ústavného súdu petitom sťažnosti sa ústavný súd zaoberal namietaným porušením práv len vo vzťahu k tým orgánom, ktoré sťažovateľ označil v petite ako porušovateľov svojich práv, t. j. vo vzťahu ku generálnej prokuratúre a krajskému súdu.

1. Porušenie základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 ústavy uznesením generálnej prokuratúry sp. zn. XIV Gv 34/12 z 19. októbra 2012, ktorým generálna prokuratúra zamietla sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu vyšetrovateľa „*Prezídia Policajného zboru Úradu boja proti organizovanej kriminalite, Odboru Východ, sp. zn. PPZ-294/BOK-VY-2012 zo dňa 16. 10. 2012 o vznesení obvinenia za trestný čin vraždy podľa § 219 ods. 1, ods. 2 písm. i) Trestného zákona č. 140/1961 Zb. účinného v čase spáchania skutku spáchaný v štádiu prípravy podľa § 7 ods. 1 Trestného zákona č. 140/1961 Zb. účinného v čase spáchania skutku a trestný čin nedovoleného ozbrojovania podľa § 184a ods. 1 a podľa § 185 ods. 1 písm. a) Trestného zákona č. 140/1961 Zb. účinného v čase spáchania skutku, pretože sťažnosti nie sú dôvodné.*“, sťažovateľ odôvodňuje tým, že jeho trestné stíhanie nie je vedené postupom súladným so zákonom, pretože v jeho veci bolo duplicitne začaté trestné stíhanie za ten istý skutok.

Ústavný súd bez toho, aby sa vyjadroval k vecnej stránke námietky, a teda bez toho, aby sa zaoberal posúdením, či táto námietka vôbec môže mať vecnú súvislosť s označenými základnými právami, uvádza, že generálna prokuratúra v uznesení z 19. októbra 2012

poskytla sťažovateľovi adresnú odpoveď na námietky, ktorými sa snažil spochybníť zákonnosť svojho trestného stíhania. Sťažovateľ však s právnym názorom generálnej prokuratúry nesúhlasí a domáha sa jeho preskúmania ústavným súdom v snahe dosiahnuť zrušenie uznesenia o začatí trestného stíhania z 8. októbra 2012, s čím spája následky pre ďalšie vykonávanie trestného stíhania.

Pri prerokovaní tejto časti sťažnosti ústavný súd vychádzal z princípu subsidiarity svojej právomoci podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Zmysel a účel princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú (m. m. III. ÚS 149/04).

Aplikujúc princíp subsidiarity na trestné konanie ústavný súd vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že trestné konanie je od svojho začiatku až po koniec procesom, v rámci ktorého sa pri vykonávaní jednotlivých úkonov môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní, ako aj v predmetnej veci konajúcich všeobecných súdov naprávať, resp. korigovať jednotlivé pochybenia, ku ktorým došlo v predchádzajúcich štádiách trestného konania. Preto spravidla až po právoplatnom skončení trestného konania možno na ústavnom súde namietať také pochybenia príslušných orgánov verejnej moci, ktoré neboli odstránené v jeho dovtedajšom priebehu a ktoré mohli vo svojich dôsledkoch spôsobiť porušenie práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy (IV. ÚS 166/2010, m. m. tiež II. ÚS 3/02, III. ÚS 18/04, IV. ÚS 76/05, IV. ÚS 220/07).

V nadväznosti na uvedené ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že platná právna úprava trestného konania umožňuje sťažovateľovi ako obvinenému a prípadne aj v ďalšom štádiu trestného konania (po prípadnom podaní obžaloby) ako obžalovanému v rámci uplatnenia práva na obhajobu právne účinným spôsobom namietať porušenie svojich základných práv a slobôd, ku ktorým malo dôjsť podľa jeho názoru v dôsledku

protiprávneho postupu vyšetrovateľa a generálnej prokuratúry v predmetnej trestnej veci (a teda namietat', že trestné stíhanie je nezákonné a v súvislosti s tým aj na jeho podklade zabezpečené dôkazy). Súd prvého stupňa sa touto námietkou musí zaoberať pri predbežnom prejednaní obžaloby (§ 243 a nasl. Trestného poriadku). Tak ako súd prvého stupňa, ktorý bude oprávnený konať a rozhodovať v trestnej veci sťažovateľa, aj odvolací súd v prípade podania odvolania v predmetnej trestnej veci sú súdmi s plnou jurisdikciou, v ktorých právomoci je posúdenie všetkých relevantných skutkových aj právnych okolností prípadu vrátane zákonnosti a ústavnosti postupu orgánov prípravného konania v trestnej veci sťažovateľa v štádiu trestného stíhania predchádzajúcemu podaniu obžaloby (obdobne napr. III. ÚS 75/05, III. ÚS 109/05 alebo II. ÚS 294/06). Z toho dôvodu námietky sťažovateľa týkajúce sa porušenia jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 ústavy uznesením generálnej prokuratúry sp. zn. XIV Gv 34/12 z 19. októbra 2012 treba v kontexte uvedeného považovať aj za predčasné (obdobne pozri IV. ÚS 461/2011).

V zásade jedinou výnimkou z už uvedeného pravidla, podľa ktorého nemožno sťažnosťou podľa čl. 127 ods. 1 ústavy namietat' pochybenia orgánov činných v trestnom konaní a v predmetnej trestnej veci konajúcich súdov pred právoplatným skončením trestného konania, sú rozhodnutia súdov vo väzobných veciach (IV. ÚS 330/2012).

Ústavný súd preto sťažnosť sťažovateľa v tejto časti po jej predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie.

2. Ústavný súd sa v nadväznosti na tieto závery v ďalšom bode zaoberal námietkami sťažovateľa o porušení jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 a čl. 50 ods. 3 ústavy a práva podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Tpo 91/2012 a jeho uznesením z 31. októbra 2012, ktorým zamietol sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 0 Tp 430/2012 z 19. októbra 2012 o vzatí do väzby.

Vo vzťahu k aplikovateľnosti čl. 5 ods. 4 dohovoru pri rozhodovaní o vzatí do väzby Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) uvádza, že ide o tzv. inkorporovanú

kontrolu, čo znamená, že ak o počiatočnom pozbavení slobody rozhodol súd alebo ak zatknutá osoba bola predvedená pred sudcu, ktorý potom rozhodol o jej väzbe (čl. 5 ods. 3 dohovoru), čl. 5 ods. 4 sa neuplatní, lebo súdna kontrola požadovaná týmto ustanovením je obsiahnutá už v tomto počiatočnom rozhodnutí. „Účelom čl. 5 ods. 4 dohovoru je zabezpečiť zatknutým alebo inak slobody pozbaveným osobám právo na súdnu previerku zákonnosti opatrenia, ktorým boli pozbavené slobody. Ak rozhodnutie o pozbavení slobody vydal správny orgán, čl. 5 ods. 4 dohovoru bezpochyby zaväzuje štáty poskytnúť zatknutej osobe možnosť obrátiť sa na súd, ale z ničoho nevyplýva, že to platí aj vtedy, keď takéto rozhodnutie vydal súd na základe súdneho konania. V tomto ostatnom prípade kontrola podľa čl. 5 ods. 4 je obsiahnutá už v pôvodnom rozhodnutí“ (rozsudok de Wilde v. Belgicko, 1971, séria A, č. 12, s. 40, § 76, I. ÚS 193/04).

Článok 5 ods. 3 dohovoru sa vo svojej prvej časti vzťahuje na rozhodovanie o prvotnom vzatí do väzby a jeho účelom je ochrana jednotlivca proti svojvoľnému zadržaniu, ktorá je zaručená podrobením aktu pozbavenia slobody nezávislej súdnej kontrole bez žiadosti zadržanej osoby (rozsudok McKay v. Veľká Britania z 3. októbra 2006, § 34, pozri aj Svák, J. Ochrana ľudských práv z pohľadu judikatúry a doktríny štrasburských orgánov ochrany práva. Žilina: Poradca podnikateľa, 2003, s. 250), zatiaľ čo účelom čl. 5 ods. 4 dohovoru je umožniť osobe pozbavenej osobnej slobody [okrem iných prípustných spôsobov podľa čl. 5 ods. 1 dohovoru aj väzbou v zmysle čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru] iniciovať konanie s cieľom dosiahnuť preskúmanie zákonnosti pozbavenia slobody a prepustenie na slobodu, ak sa ďalšie trvanie takéhoto pozbavenia osobnej slobody (väzby) preukáže byť nezákonné (napr. rozsudok Khodorkovskiy v. Rusku z 31. mája 2011, § 165).

Za zjavne neopodstatnenú možno podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu považovať sťažnosť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú

sťažnosť preto možno považovať takú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (m. m. II. ÚS 70/00, IV. ÚS 66/02, I. ÚS 56/03, III. ÚS 77/05, III. ÚS 80/2010).

Sťažovateľ namieta porušenie čl. 5 ods. 4 dohovoru, ústavný súd však nezistil žiadnu príčinnú súvislosť medzi rozhodnutím krajského súdu a týmto článkom. Predmetom sťažovateľom označeného konania nebolo rozhodovanie o jeho návrhu podľa uvedeného článku, ale rozhodovanie o návrhu generálnej prokuratúry na jeho vzatie do väzby, t. j. automatická súdna kontrola prvotného zadržania na účely trestného konania.

Z tohto dôvodu ústavný súd odmietol sťažnosť v časti týkajúcej sa namietaného porušenia práva sťažovateľa podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru uznesením krajského súdu pre zjavnú neopodstatnenosť.

Podľa čl. 17 ods. 1 ústavy osobná sloboda sa zaručuje.

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu. Každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 50 ods. 3 ústavy obvinený má právo, aby mu bol poskytnutý čas a možnosť na prípravu obhajoby a aby sa mohol obhajovať sám alebo prostredníctvom obhajcu.

Vo vzťahu k postupu a uzneseniu krajského súdu možno námietky sťažovateľa rozdeliť do dvoch okruhov:

a) sťažovateľ namieta, že na základe rozhodnutia krajského súdu bol vzatý do väzby, hoci neboli splnené materiálne podmienky väzby, pričom krajský súd neuviedol pre svoje rozhodnutie dostatočné a preskúmateľné dôvody,

b) krajský súd rozhodol o sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu skôr, ako sťažovateľ mohol prostredníctvom svojho obhajcu účinne napadnúť prvostupňové rozhodnutie o väzbe.

K bodu a)

Sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy, ku ktorému malo dôjsť uznesením krajského súdu z 31. októbra 2012 tým, že krajský súd zamietol jeho sťažnosť proti uzneseniu okresnému súdu o vzatí do väzby z 19. októbra 2012, hoci podľa jeho tvrdenia neboli splnené podmienky väzby (v tejto súvislosti namietal nezákonnosť trestného stíhania a neexistenciu skutočností odôvodňujúcich väzbu), pričom krajský súd neuviedol pre svoje rozhodnutie dostatočné a preskúmateľné dôvody.

Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že každé pozbavenie slobody musí byť „zákonné“, t. j. musí byť vykonané „v súlade s konaním ustanoveným zákonom“, a okrem toho každé opatrenie, ktorým je jednotlivец pozbavený slobody, musí byť zlučiteľné s účelom čl. 17 ústavy, ktorým je ochrana jednotlivca proti svojvôli (*mutatis mutandis* II. ÚS 55/98, I. ÚS 177/03, III. ÚS 7/00). Požiadavku obsiahnutú v tomto článku nemožno definovať *in abstracto*, ale musí sa posúdiť podľa okolností každej veci vrátane toho, čo v sťažnosti uviedol sťažovateľ (I. ÚS 109/03). Ústavný súd preto v prípade čl. 17 ústavy môže a musí uplatniť určitú revíziu právomoc, avšak bez toho, aby sám hodnotil skutočnosti, ktoré viedli všeobecný súd k tomu, že uprednostnil určité rozhodnutie pred iným. Jeho úlohou ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) je preskúmať zlučiteľnosť opatrenia, ktorým je jednotlivец pozbavený slobody, s ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách, nie však konať ako všeobecný súd tretej alebo štvrtej inštancie; takéto konanie by bolo porušením obmedzenia, ktoré vyplýva z rozdelenia ústavnej ochrany základných práv alebo slobôd medzi všeobecné súdy a ústavný súd v čl. 127 ods. 1 ústavy (I. ÚS 165/02).

Do obsahu právomoci ústavného súdu teda v zásade nepatrí preskúmať postup (hodnotenie) všeobecných súdov, ktorý viedol k záveru o existencii zákonného dôvodu na vzatie do väzby. Tento postup môže preskúmať len opravný súd v riadnom inštančnom postupe, ktorý je uspošobovaný na preskúmanie obsahu trestného spisu, súvisiacich listín, podaní obvineného a prípadne aj ďalších dôkazov (IV. ÚS 83/03).

Z uvedeného vyplýva, že právomoc ústavného súdu vo vzťahu k rozhodovaniu všeobecných súdov vo väzobných veciach je daná len na preskúmanie dôvodu a spôsobu obmedzenia osobnej slobody, t. j. či proti osobe, ktorá sa berie do väzby, bolo vznesené obvinenie, rozhodnutie o väzbe sa odôvodnilo aj skutkovými okolnosťami, o väzbe rozhodol súd, obvinený bol vzatý do väzby pre konkrétne skutočnosti, ktoré odôvodňujú obavu vyjadrenú v § 71 ods. 1 písm. a) až c) Trestného poriadku, a osoba bola vzatá a držaná vo väzbe len na čas dovolený zákonom, resp. konkrétnym rozhodnutím väzobného súdu o predĺžení väzby.

Predmetom označeného súdneho konania bolo rozhodovanie o návrhu generálnej prokuratúry na vzatie sťažovateľa do väzby. Úlohou všeobecných súdov bolo preto v zmysle § 71 ods. 1 Trestného poriadku vysporiadať sa predovšetkým s otázkami, či skutok, pre ktorý je sťažovateľ stíhaný, je trestným činom, či existuje dôvodné podozrenie, že tento skutok spáchal sťažovateľ, a či existujú konkrétne skutočnosti odôvodňujúce väzbu sťažovateľa.

Sťažovateľ bol pred rozhodnutím okresného súdu o návrhu generálnej prokuratúry na jeho vzatie do väzby vypočutý za prítomnosti svojho obhajcu. Sťažovateľ uviedol vo vzťahu k obvineniu, že sa „*žiadneho skutku nedopustil*“ a namietal nepravdivosť výpovede svedka. K dôvodom väzby uviedol: „*Nemám dôvod skrývať sa ani utekať.*“ Obhajca sťažovateľa uviedol k návrhu generálnej prokuratúry, že sťažovateľ nemá dôvod sa skrývať, keďže sa stará o maloleté dieťa a účel trestného konania možno dosiahnuť aj pri jeho ponechaní na slobode. Preto navrhol, aby okresný súd návrh na vzatie do väzby zamietol. Po vyhlásení uznesenia sťažovateľ zahlásil podanie sťažnosti s tým, že ju písomne odôvodní

prostredníctvom svojho obhajcu. Do termínu konania neverejného zasadnutia nebolo krajskému súdu doručené písomné odôvodnenie sťažnosti.

Krajský súd v uznesení z 31. októbra 2012 uviedol, že podľa § 192 ods. 1 Trestného poriadku preskúmal správnosť sťažnosťou napadnutých výrokov uznesenia a správnosť postupu konania, ktoré predchádzalo týmto výrokom, a to aj z hľadiska prípadných nedostatkov, ktoré neboli sťažnosťou vytýkané a ktoré by mohli spôsobiť nesprávnosť napadnutých výrokov uznesenia, a dospel k záveru, že sťažnosť nie je dôvodná.

K trestnému stíhaniu sťažovateľa krajský súd uviedol: „Z doposiaľ zadovážených dôkazov vyplýva, že trestné stíhanie proti obvineným... a R. B. je vedené dôvodne. Dôvodnosť trestného stíhania vyplýva najmä z výpovedí N. P. a P. T., ktorí boli riadne poučení v postavení svedkov o význame krivej výpovede, pričom ich výpovede sa zhodujú a usvedčujú oboch obvinených zo vzneseného obvinenia. Výpovede svedkov korešpondujú s časom a spôsobom útoku v Moste pri B. ...

V tomto štádiu konania súd konštatuje, že z uvedených dôkazov vyplývajú skutočnosti, ktoré nasvedčujú tomu, že skutok, pre ktorý bolo obvineným vznesené obvinenie, bol spáchaný, má znaky trestného činu a sú dané dôvody na podozrenie, že tento skutok spáchali aj obvinení.“

Väzobný dôvod podľa § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku krajský súd odôvodnil takto:

„Dôvodnosť obmedzenia osobnej slobody v zmysle § 71 ods. 1 písm. a/ Tr. por. je predovšetkým hrozba vysokého trestu ako konkrétna skutočnosť, ktorá však musí byť spojená s ďalšími konkrétnymi skutočnosťami, ktoré reálne opodstatňujú záver, že obvinený ujde alebo sa bude skrývať, aby sa tak vyhol trestnému stíhaniu. Treba konštatovať, že obaja obvinení majú riadny trvalý pobyt, napriek tomu súd zastáva názor, že vedenie trestného stíhania a vznesenie obvinenia zasiahne do obvyklého spôsobu rodinného a spoločenského života obvinených. Vytvára zmenu, tlak v existujúcich vzťahoch a umožňuje navonok inak deklarovať ich latentnú snahu a sťaženie alebo zmarenie trestného stíhania, a to formou skrývania sa v Slovenskej republike alebo cudzine.

V tomto prípade zvlášť aj z dôvodu, že spoluobvinený K. M. je dlhodobo na úteku a je spájaný s predmetnou trestnou vecou. Tieto skutočnosti v súhrne s citeľnou hrozbou uloženia nesporne vysokého trestu práve odôvodňujú obavu, že by sa obvinení správali spôsobom, ktorý predpokladá § 71 ods. 1 písm. a/Tr. por., čím by bola sťažené zabezpečenie obvinených pre trestné stíhanie.“

Ústavný súd vo vzťahu k odôvodnenosti podozrenia pri vznesení obvinenia vo svojej judikatúre uviedol, že Trestný poriadok (ako zákon, na ktorý poukazuje ústava vo svojom čl. 17 ods. 2) nevyžaduje, aby existencia dôvodného podozrenia zo spáchania trestného činu bola podložená aj zodpovedajúcimi dôkazmi proti obvinenému. Pri rozhodovaní o väzbe postačuje dostatočne preukázať podozrenie, že obvinený spáchal skutok, ktorým naplnil znaky skutkovej podstaty príslušného trestného činu. V tejto súvislosti je, naopak, potrebné zdôrazniť, že až po vznesení obvinenia sa v rozhodujúcej miere otvára priestor na dokazovanie v prípravnom konaní, v dôsledku čoho sa dôvodnosť vzneseného obvinenia postupne „odkrýva“ (t. j. buď potvrdzuje, alebo vyvracia) práve dokazovaním. Samotné dôvody väzby podľa § 71 ods. 1 Trestného poriadku rátajú s existenciou takéhoto dokazovania počas prípravného konania (napr. IV. ÚS 383/04).

Z citovaného odôvodnenia napadnutého rozhodnutia je zrejmé, že krajský súd skúmal materiálne podmienky väzby, posúdením dovtedy zabezpečených dôkazov zistil, že sťažovateľ je dôvodne podozrivý zo spáchania zákonom ustanoveného trestného činu [§ 219 ods. 1 a 2 písm. i) v štádiu prípravy podľa § 7 ods. 1 Trestného zákona a trestný čin nedovoleného ozbrojovania podľa § 184a ods. 1 a § 185 ods. 1 písm. a) Trestného zákona], a zistil aj skutkové okolnosti svedčiace pre väzobný dôvod podľa § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku, ktoré vyvodil predovšetkým z charakteru trestnej činnosti, okolností, za ktorých mal byť trestný čin spáchaný, a hrozby vysokého trestu. Takéto úvahy krajského súdu považuje ústavný súd za legitímne a logické, nevybočujúce so zákonného rámca, ktorým bol krajský súd pri rozhodovaní viazaný. Závery krajského súdu nemožno v danom štádiu konania, keď išlo o prvotné rozhodnutie o pozbavení osobnej slobody, hodnotiť ako svojvoľné, z ústavného hľadiska je rozhodnutie krajského súdu primeraným spôsobom odôvodnené, a preto akceptovateľné a udržateľné.

Pokiaľ sťažovateľ namieta, že krajský súd sa nevysporiadal s jeho argumentáciou o nezákonnosti trestného stíhania v súvislosti s duplicitným začatím trestného stíhania, je potrebné uviesť, že sťažovateľ ani jeho obhajca v konaní pred všeobecnými súdmi túto námietku nevzniesli, hoci mali na to možnosť, a preto podľa názoru ústavného súdu krajský súd ani nemusel dávať na túto námietku osobitnú odpoveď. Bezpochyby nebolo povinnosťou krajského súdu reagovať na námietky predostrené v sťažnosti proti uzneseniu vyšetrovateľa, ktoré boli adresované generálnej prokuratúre. Krajský súd bol povinný skúmať okrem materiálnych podmienok väzby aj formálne podmienky a v ich rámci aj dodržanie procesného postupu v súvislosti so začatím trestného stíhania a vznesením obvinenia. Krajský súd, súc viazaný revíznym princípom, ktorý určuje rozsah jeho preskúmvavej povinnosti v sťažnostnom konaní (§ 192 ods. 1 Trestného poriadku), žiadne pochybenia v tejto súvislosti nezistil. Podľa názoru ústavného súdu aj z tejto skutočnosti vyplýva odpoveď na námietky sťažovateľa, ktoré súvisia so zákonnosťou jeho trestného stíhania v tom rozsahu, v akom by mohli mať vzťah k zákonnosti pozbavenia jeho osobnej slobody väzbou.

Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti stabilne uvádza, že do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

Pretože ústavný súd nezistil takéto dôvody na uplatnenie svojej právomoci, odmietol sťažnosť sťažovateľa v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

K bodu b)

Touto časťou sťažnosti sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a základného práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy postupom krajského súdu, ku ktorému malo dôjsť tým, že

- krajský súd rozhodol o jeho sťažnosti skôr, ako ju mohol písomne odôvodniť prostredníctvom svojho obhajcu,

- bol porušený princíp kontradiktórnosti konania a princíp rovnosti zbraní, keď obhajcovi sťažovateľa nebolo umožnené nahliadnuť do súdneho a vyšetrovacieho spisu na účely odôvodnenia sťažnosti proti rozhodnutiu okresného súdu o jeho väzbe.

Vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy ústavný súd uvádza, že toto základné právo zaručuje všetkým oprávneným osobám jednak čas na prípravu obhajoby, možnosť pripraviť si obhajobu, ako aj to, že svoju obhajobu budú môcť predniesť právne významným spôsobom buď osobne, alebo prostredníctvom svojho obhajcu. Uplatnenie práva na obhajobu oprávnenej osobe nezaručuje dosiahnutie takého rozhodnutia súdu, o ktoré sa usiluje pomocou obhajoby. Účelom základného práva zaručeného čl. 50 ods. 3 ústavy je poskytnutie príležitosti brániť sa obvineniu zo spáchania trestného činu (obdobne napr. III. ÚS 41/01, III. ÚS 256/03, I. ÚS 140/04).

Pri posudzovaní tejto časti sťažnosti boli relevantné tieto ustanovenia Trestného poriadku:

Podľa § 2 ods. 6 Trestného poriadku ak tento zákon neustanovuje inak, orgány činné v trestnom konaní a súdy konajú z úradnej povinnosti. Väzobné veci sú povinné vybavovať prednostne a urýchlene.

Podľa § 179 ods. 1 Trestného poriadku uznesenie treba oznámiť osobe, ktorej sa priamo dotýka, ako aj osobe, ktorá naň dala svojím návrhom podnet; uznesenie súdu sa oznámi aj prokurátorovi. Oznámenie sa robí buď vyhlásením uznesenia v prítomnosti toho, komu treba uznesenie oznámiť, alebo doručením rovnopisu uznesenia.

Podľa § 179 ods. 2 Trestného poriadku ak má osoba, ktorej treba uznesenie oznámiť, obhajcu, prípadne splnomocnenca, postačí, ak sa uznesenie vyhlási buď tejto osobe, alebo jej obhajcovi, prípadne splnomocnencovi; ak sa oznamuje uznesenie doručením rovnopisu,

doručí sa len obhajcovi, prípadne splnomocnencovi. Ak ide o osobu pozbavenú spôsobilosti na právne úkony alebo osobu, ktorej spôsobilosť na právne úkony je obmedzená a ktorá obhajcu, prípadne splnomocnenca nemá, oznámi sa uznesenie jej zákonnému zástupcovi.

Podľa § 179 ods. 3 Trestného poriadku ak sa však oznamuje obvinenému, ktorý je pozbavený spôsobilosti na právne úkony alebo ktorého spôsobilosť na právne úkony je obmedzená, uznesenie, proti ktorému môže podať sťažnosť, treba ho oznámiť obvinenému, jeho obhajcovi a zákonnému zástupcovi. Ak je obvinený vo väzbe, vo výkone trestu odňatia slobody alebo na pozorovaní v zdravotníckom ústave, treba uznesenie, proti ktorému je prípustná sťažnosť, oznámiť obvinenému a jeho obhajcovi aj vtedy, ak obvinený nemá obmedzenú spôsobilosť na právne úkony.

Podľa § 187 ods. 1 Trestného poriadku sťažnosť sa podáva orgánu, proti ktorého uzneseniu smeruje, a to do troch dní od oznámenia uznesenia, s výnimkou sťažnosti proti uzneseniam podľa § 83 ods. 2; ak sa koná podľa § 204 ods. 1, sťažnosť sa podáva do skončenia skráteného vyšetrovania. Ak sa uznesenie oznamuje tak obvinenému, ako aj jeho zákonnému zástupcovi alebo obhajcovi, plynie lehota od toho oznámenia, ktoré bolo vykonané najneskoršie.

Podľa § 189 ods. 3 Trestného poriadku ak podáva sťažnosť prokurátor, orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately alebo obhajca za obvineného alebo vo vlastnom mene, musí byť sťažnosť zároveň odôvodnená, s výnimkou sťažnosti prokurátora proti uzneseniu o nevzatí obvineného do väzby.

Podľa § 190 ods. 2 Trestného poriadku ak lehota na podanie sťažnosti už všetkým oprávneným osobám uplynula a sťažnosti sa nevyhovelo podľa odseku 1, predloží vec na rozhodnutie

b) prokurátor alebo súd nadriadenému prokurátorovi alebo súdu.

Podľa § 192 ods. 3 Trestného poriadku o sťažnosti podľa § 190 ods. 3 proti uzneseniu o nevzatí obvineného do väzby rozhodne nadriadený súd na verejnom zasadnutí

a o sťažnosti proti uzneseniu o vzatí obvineného do väzby na neverejnom zasadnutí do piatich pracovných dní od predloženia veci na rozhodnutie.

Jednou z procesných záruk pozbavenia osobnej slobody väzbou v súlade s čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy je aj právo obvineného podať sťažnosť proti uzneseniu prvostupňového súdu, v ktorej predloží súdu svoje argumenty proti uvaleniu väzby. Tomuto právu obvineného zodpovedá povinnosť súdu umožniť obvinenému uplatnenie jeho práv a rozhodnúť o sťažnosti v konaní v súlade so zákonom, t. j. Trestným poriadkom. Predpokladom úspešného uplatnenia ochrany základného práva podľa čl. 17 ústavy v konaní pred ústavným súdom je však riadne uplatnenie práva podať sťažnosť v konaní pred všeobecnými súdmi, t. j. domáhanie sa svojho práva v súlade so všetkými podmienkami ustanovenými zákonom pre tento typ konania. Obvinený, zvlášť v prípade, ak uplatňuje svoje práva za pomoci obhajcu, musí súčasne predvídať, že súd bude v konaní postupovať v časových limitoch, ktoré ustanovuje Trestný poriadok pre tento typ konania.

Okresný súd vyhlásil uznesenie o vzatí sťažovateľa do väzby do zápisnice o výsluchu z 19. októbra 2012 (*„Uznesenie bolo vyhlásené, odôvodnené a bolo dané poučenie o opravnom prostriedku“*) za prítomnosti sťažovateľa a jeho obhajcu, čím bolo uznesenie oznámené podľa § 179 ods. 1 Trestného poriadku sťažovateľovi, jeho obhajcovi a prokurátorovi. Od tohto momentu začala plynúť oprávneným osobám (sťažovateľovi a prokurátorovi) trojdňová lehota na podanie sťažnosti podľa § 187 ods. 1 Trestného poriadku. Sťažovateľ zahlásil podanie sťažnosti do zápisnice bezprostredne po vyhlásení uznesenia. Prokurátor sa výslovne vzdal práva podať sťažnosť. Trestný poriadok neustanovuje explicitne, dokedy musí obvinený, ktorý sám podal sťažnosť, túto aj odôvodniť. Iná by bola situácia, ak by sťažnosť podal za obvineného obhajca, ktorý musí podanú sťažnosť zároveň aj odôvodniť (§ 189 ods. 3 Trestného poriadku). Túto požiadavku je potrebné vnímať v kontexte rozsahu preskúmvacej povinnosti nadriadeného súdu.

Pre úplnosť (z hľadiska záruk zabezpečujúcich uplatnenie práva na obhajobu) je potrebné uviesť, že Trestný poriadok počíta so situáciou, že pri vyhlásení uznesenia o vzatí do väzby nebude prítomný obhajca obvineného; bez významu je, či z toho dôvodu, že

obvinený nemá obhajcu [následne vzatím obvineného do väzby vzniká dôvod povinnej obhajoby podľa § 37 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku] alebo obhajca bol vyzozumený, ale sa na tento úkon nedostavil. V tomto prípade je potrebné obhajcovi doručiť rovnopis uznesenia o vzatí do väzby (§ 179 ods. 1 a 3 Trestného poriadku), pričom lehota na podanie sťažnosti začne plynúť od toho oznámenia, ktoré bolo vykonané najneskoršie (§ 187 ods. 1 Trestného poriadku), t. j. v prípade vyhlásenia uznesenia v prítomnosti obvineného, od okamihu doručenia uznesenia jeho obhajcovi. Účelom tejto právnej úpravy nepochybne je poskytnúť obvinenému reálnu možnosť využiť právnu pomoc obhajcu a kvalifikovaným spôsobom napadnúť väzobné rozhodnutie.

V tejto súvislosti ústavný súd pripomína, že pri poskytovaní individuálnej ochrany základných práv a slobôd nie je úlohou ústavného súdu vyjadriť sa „in abstracto“ k tomu, aký má byť správny výklad príslušnej zákonnej úpravy, alebo k tomu, aký postup a prostriedky má všeobecný súd zvoliť na svoj postup. Úlohou ústavného súdu je len preskúmať, či v konkrétnych okolnostiach rozhodovania bol postup a rozhodnutie súdu zlučiteľný s ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 67/03).

Sťažovateľ aj jeho obhajca boli oboznámení s dôvodmi rozhodnutia okresného súdu 19. októbra 2012. Písomné vyhotovenie uznesenia bolo obhajcovi sťažovateľa doručené 7. novembra 2012 (podľa tvrdenia sťažovateľa odoslané na poštovú prepravu 2. novembra 2012). Okresný súd oznámil ústavnému súdu, že sťažovateľovi bol rovnopis uznesenia odoslaný do Ústavu na výkon väzby Banská Bystrica 24. októbra 2012, kde ho prevzal 7. novembra 2012. Sťažovateľ doplnil dôvody sťažnosti prostredníctvom obhajcu podaním z 8. novembra 2012 a toto bolo zaslané okresnému súdu až 12. novembra 2012.

Z uvedeného vyplýva, že krajský súd nemal a ani nemohol mať v čase rozhodovania o sťažnosti (31. októbra 2012) k dispozícii odôvodnenie sťažnosti, keďže ho sťažovateľ do tohto momentu nedoplnil. Z ústavnoprávneho hľadiska bolo potrebné zaujať postoj k otázkam,

- či možno v prípade sťažovateľa uplatnenie práva na obhajobu podmieňovať doručením rovnopisu uznesenia okresného súdu jeho obhajcovi tak, ako to tvrdí sťažovateľ, alebo

- či bol krajský súd povinný čakať na doplnenie odôvodnenia sťažnosti, ktorú sťažovateľ podal, avšak neodôvodnil, hoci jeho obhajca bol prítomný pri vyhlásení uznesenia.

Podľa názoru ústavného súdu sťažovateľ po oboznámení sa s dôvodmi väzby (po vyhlásení uznesenia okresného súdu) mal možnosť predniesť za pomoci svojho obhajcu všetky námietky proti väzbe, pretože okolnosti trestného stíhania mu boli známe a o skutkových okolnostiach, ktoré podľa názoru okresného súdu opodstatňujú tzv. útekovú väzbu, bol oboznámený vyhlásením uznesenia okresného súdu. Skutočnosť, že sťažovateľ čakal na doručenie rovnopisu uznesenia okresného súdu svojmu obhajcovi, nemôže byť v príčinnej súvislosti s uplatnením práva na obhajobu, pretože s okamihom doručenia uznesenia, ktoré už bolo vyhlásené za prítomnosti obhajcu, Trestný poriadok nespája žiadne účinky vo vzťahu k právu podať sťažnosť. Sťažovateľ neuviedol ani žiadne relevantné okolnosti, ktoré by mu bránili odôvodniť týmito námietkami sťažnosť v čase po vyhlásení rozhodnutia okresného súdu do rozhodnutia krajského súdu. Spôsob obrany sťažovateľa a taktika jeho obhajoby nemôže byť v prípade jej neúspechu (aj v dôsledku oneskoreného uplatnenia) pričítaná na vrub súdu, ktorý koná v súlade so zákonom.

Obvinený, ktorý sa obhajuje za pomoci obhajcu, musí predpokladať, že všeobecné súdy budú v sťažnostnom konaní postupovať podľa právnej úpravy, ktorá ukladá súdu prvého stupňa, aby po uplynutí lehoty na podanie sťažnosti všetkým oprávneným osobám predložil vec na rozhodnutie nadriadenému súdu (§ 190 Trestného poriadku). Zároveň Trestný poriadok limituje aj konanie nadriadeného súdu, keď mu ukladá rozhodnúť o sťažnosti v lehote piatich pracovných dní od predloženia veci (§ 192 ods. 3 Trestného poriadku). Takáto právna úprava sťažnostného konania je zárukou urýchleného preskúmania zákonnosti väzobného rozhodnutia, ktorá má osobitný význam pri rozhodnutí o vzatí do väzby, keďže rozhodnutie prvostupňového súdu je predbežne vykonateľné (§ 184

ods. 2 Trestného poriadku), a teda obvinený je pozbavený osobnej slobody na základe rozhodnutia, ktoré ešte nenadobudlo právoplatnosť.

Argumentácia sťažovateľa je sústredená na tvrdenie, že až oboznámením sa s písomným vyhotovením uznesenia okresného súdu o väzbe má obhajca možnosť poskytnúť obvinenému kvalifikovanú právnu pomoc doplnením odôvodnenia jeho sťažnosti.

S uvedeným tvrdením nemožno za daných okolností (prítomnosť obhajcu pri vyhlásení uznesenia) súhlasiť. Ústavný súd poukazuje na to, že v prvom rade je všeobecný súd povinný poskytnúť ochranu základným právam a slobodám sťažovateľa, ale na druhej strane nemožno bagatelizovať význam, podstatu a zmysel obhajoby, v rámci ktorej sa obvinený háji sám alebo prostredníctvom svojho obhajcu. Ak takéhoto obhajcu má alebo ho musí mať, je potom jeho úlohou obhajovať práva obvineného čo najúčinnnejším spôsobom, pod ktorým treba bez pochyb rozumieť aj aktívny prístup obhajcu pri obhajovaní jeho záujmov, ako aj starostlivosť obhajcu zameranú na to, aby boli náležité a včas objasnené skutočnosti, ktoré vinu obvineného vyvracajú alebo ju zmierňujú (§ 44 ods. 1 Trestného poriadku) (IV. ÚS 482/2011).

Ústavný súd navyše považoval za potrebné poukázať na to, že sťažovateľ nepredložil v doplnení sťažnosti z 8. novembra 2012 také argumenty, ktoré by mu neboli známe už pri podaní sťažnosti, ani neuviedol také skutočnosti, ktoré by mohli zásadným spôsobom zmeniť hodnotenie tých skutkových okolností, ktoré súdy brali do úvahy pri rozhodovaní o väzbe.

Krajský súd nemožno „obviňovať“ z toho, že rozhodol urýchlene vo väzobnej veci, keďže mu to ukladá ústava aj dohovor. Z pohľadu ústavného súdu sa predmetná situácia javí tak, že krajský súd pri rozhodovaní o sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu o vzatí do väzby musel riešiť konflikt dvoch práv, a to práva na urýchlené rozhodovanie o jeho väzbe a práva na predloženie argumentov prostredníctvom obhajcu súdu proti jeho vzatiu do väzby. Podľa názoru ústavného súdu však nemožno úspešne

namietať porušenie určitého ústavou alebo medzinárodnou zmluvou garantovaného práva alebo slobody takým postupom dotknutého všeobecného súdu, ktorý by mohol mať za následok porušenie iného ústavou, resp. medzinárodnou zmluvou garantovaného práva alebo slobody (m. m. IV. ÚS 62/08).

Vzhľadom na uvedené ústavný súd považuje postup krajského súdu pri rozhodovaní o sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu z 19. októbra 2012 za ústavne udržateľný a akceptovateľný. Poukazujúc na už uvedené konštatovanie o nevyužití aktívneho prístupu pri uplatňovaní obhajoby, ako aj s prihliadnutím na odôvodnenosť a presvedčivosť uznesenia krajského súdu je ústavný súd toho názoru, že takýto postup krajského súdu nemusí automaticky znamenať porušenie označených práv sťažovateľa.

Sťažovateľ v tejto súvislosti namieta aj porušenie princípov kontradiktórnosti konania a rovnosti zbraní postupom krajského súdu tým, že napriek žiadosti z 31. októbra 2012 neumožnil jeho obhajcovi nazrieť do vyšetrovacieho spisu. Táto námietka sa javí na prvý pohľad ako zjavne neopodstatnená, keď z uvedenej žiadosti z 31. októbra 2012 vyplýva, že ju obhajca sťažovateľa podal okresnému súdu. Zo zistenia ústavného súdu vyplýva, že žiadosť o nahliadnutie do súdneho spisu bola okresnému súdu telefaxom doručená 31. októbra 2012 o 11.36 h a krajský súd v čase rozhodovania (o 9.30 h) o tejto skutočnosti nemal vedomosť. Sťažovateľ neoznačil ako porušovateľa svojich práv aj okresný súd, a preto ústavný súd nemá dôvod vyjadrovať sa k tejto námietke. Ústavný súd však považuje za potrebné poznamenať, že okresný súd nedisponoval vyšetrovacím spisom v čase podania žiadosti obhajcu sťažovateľa, pretože v deň podania žiadosti (31. október 2012) rozhodoval o sťažnosti krajský súd, a preto sa táto námietka javí ako nedôvodná aj vo vzťahu k okresnému súdu.

Na základe uvedeného ústavný súd odmietol aj túto časť sťažnosti po jej predbežnom prerokovaní ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. apríla 2013